

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM**

ĐỒNG THANH HOÀN

**PHÂN TÍCH HIỆU QUẢ TRỒNG HỒNG
KHÔNG HẠT CỦA NÔNG HỘ TRÊN
ĐỊA BÀN HUYỆN BA BỂ, TỈNH BẮC KẠN**

LUẬN VĂN THẠC SĨ PHÁT TRIỂN NÔNG THÔN

THÁI NGUYÊN - 2018

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM**

ĐỒNG THANH HOÀN

**PHÂN TÍCH HIỆU QUẢ TRỒNG HỒNG
KHÔNG HẠT CỦA NÔNG HỘ TRÊN
ĐỊA BÀN HUYỆN BA BỂ, TỈNH BẮC KẠN**

Ngành: Phát triển nông thôn

Mã số: 8.62.01.16

LUẬN VĂN THẠC SĨ PHÁT TRIỂN NÔNG THÔN

Người hướng dẫn khoa học: TS. ĐỖ XUÂN LUẬN

THÁI NGUYÊN - 2018

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan số liệu và kết quả nghiên cứu trong luận văn này là trung thực và chưa hề được sử dụng để bảo vệ một học vị nào. Mọi sự giúp đỡ cho việc thực hiện luận văn này đã được cảm ơn, các thông tin trích dẫn trong luận văn đã được chỉ rõ nguồn gốc rõ ràng và được phép công bố.

Thái Nguyên, tháng 9 năm 2018

Tác giả

Đông Thanh Hoàn

LỜI CẢM ƠN

Để thực hiện và hoàn thành đề tài nghiên cứu khoa học này, tôi đã nhận được sự hỗ trợ, giúp đỡ cũng như là quan tâm, động viên từ nhiều cơ quan, tổ chức và cá nhân. Nghiên cứu khoa học cũng được hoàn thành dựa trên sự tham khảo, học tập kinh nghiệm từ các kết quả nghiên cứu liên quan, các sách, báo chuyên ngành của nhiều tác giả ở các trường Đại học, các tổ chức nghiên cứu, tổ chức chính trị... Đặc biệt hơn nữa là sự giúp đỡ, tạo điều kiện về vật chất và tinh thần từ phía gia đình, bạn bè và các đồng nghiệp.

Em xin gửi lời cảm ơn sâu sắc đến Thầy giáo - TS. Đỗ Xuân Luận người trực tiếp hướng dẫn khoa học đã luôn dành nhiều thời gian, công sức hướng dẫn em trong suốt quá trình thực hiện nghiên cứu và hoàn thành đề tài nghiên cứu khoa học.

Tôi xin trân trọng cảm ơn Ban Giám hiệu trường Đại học Nông Lâm Thái Nguyên cùng toàn thể các thầy giáo, cô giáo công tác trong trường đã tận tình truyền đạt những kiến thức quý báu, giúp đỡ tôi trong quá trình học tập và nghiên cứu.

Tuy có nhiều cố gắng, nhưng trong đề tài nghiên cứu khoa học này không tránh khỏi những thiếu sót. Kính mong quý thầy, cô, các chuyên gia, những người quan tâm đến đề tài, đồng nghiệp, gia đình và bạn bè tiếp tục có những ý kiến đóng góp, giúp đỡ để đề tài được hoàn thiện hơn.

Một lần nữa tôi xin chân thành cảm ơn!

Thái Nguyên, tháng 9 năm 2018

Tác giả

Đông Thanh Hoàn

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC.....	iii
DANH MỤC CHỮ VIẾT TẮT.....	v
DANH MỤC CÁC BẢNG, HÌNH VÀ SƠ ĐỒ.....	vi
MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của việc nghiên cứu đề tài.....	1
2. Mục tiêu nghiên cứu đề tài.....	2
3. Phạm vi nghiên cứu.....	3
4. Ý nghĩa của đề tài.....	3
5. Những đóng góp mới của đề tài	4
Chương 1: TỔNG QUAN NGHIÊN CỨU VỀ HIỆU QUẢ TRONG SẢN XUẤT NÔNG NGHIỆP	5
1.1. Tổng quan các công trình nghiên cứu trong và ngoài nước.....	5
1.1.1. Tình hình nghiên cứu trong nước.....	5
1.1.2. Các nghiên cứu trên thế giới về cây hồng.....	11
1.2. Cơ sở lý luận về cây hồng, hiệu quả và hiệu quả trong sản xuất nông nghiệp	15
1.2.1. Một số lý luận về cây hồng	15
1.2.2. Lý luận về năng suất, hiệu quả trong sản xuất nông nghiệp	20
1.3. Cơ sở thực tiễn về hiệu quả sản xuất hồng không hạt.....	24
1.3.1. Tình hình nghiên cứu, sản xuất hồng không hạt tại Bắc Kạn.	24
1.3.2. Tình hình sản xuất cây hồng không hạt	25
Chương 2: ĐỐI TƯỢNG, NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	31
2.1. Đối tượng nghiên cứu.....	31
2.2. Nội dung nghiên cứu	31
2.3. Phương pháp nghiên cứu.....	31
2.3.1. Thu thập số liệu	31
2.3.2. Phương pháp tổng hợp số liệu.....	33

2.3.3. Phương pháp phân tích số liệu	33
2.3.4. Ước lượng hiệu quả sử dụng phương pháp đường biên sản xuất DEA.....	34
2.3.5. Phân tích các yếu tố ảnh hưởng đến hiệu quả kỹ thuật.....	35
Chương 3: THỰC TRẠNG HIỆU QUẢ TRỒNG HỒNG KHÔNG HẠT	
TẠI HUYỆN BA BỂ, TỈNH BẮC KẠN VÀ CÁC GIẢI PHÁP	38
3.1. Đặc điểm địa bàn nghiên cứu.....	38
3.1.1. Điều kiện tự nhiên huyện Ba Bể	38
3.1.2. Điều kiện kinh tế - xã hội.....	39
3.1.3. Diện tích, năng suất, sản lượng và phân bố sản xuất hồng không hạt theo địa bàn tại Bắc Kạn	41
3.2. Thực trạng phát triển sản xuất Hồng không hạt trên địa bàn huyện Ba Bể, tỉnh Bắc Kạn.....	43
3.2.1. Kết quả sản xuất hồng không hạt	43
3.2.2. Xác định các yếu tố hạn chế ảnh hưởng đến năng suất, chất lượng Hồng không hạt.....	51
3.3. Ước lượng hiệu quả trồng hồng không hạt sử dụng DEA	54
3.3.1. Mức hiệu quả kỹ thuật của các nông hộ trồng hồng không hạt tại huyện Ba Bể	54
3.3.2. Các yếu tố ảnh hưởng đến hiệu quả kỹ thuật trồng hồng không hạt tại huyện Ba Bể	56
3.4. Giải pháp nâng cao hiệu quả kinh tế cây Hồng không hạt trên địa bàn huyện Ba Bể, tỉnh Bắc Kạn	59
3.4.1. Quan điểm - phương hướng - mục tiêu sản xuất đến năm 2025.....	59
3.4.2. Các giải pháp nâng cao hiệu quả kinh tế cây Hồng không hạt trên địa bàn huyện Ba Bể	60
3.4.3. Giải pháp thúc đẩy phát triển sản xuất hồng không hạt trên địa bàn tỉnh Bắc Kạn.....	63
KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ	69
TÀI LIỆU THAM KHẢO	74
PHỤ	LỤC

DANH MỤC CHỮ VIẾT TẮT

BVTV	: Bảo vệ thực vật
HQKT	: Hiệu quả kinh tế
HTX	: Hợp tác xã
KH&CN	: Khoa học và công nghệ
UBND	: Ủy ban nhân dân

DANH MỤC CÁC BẢNG, HÌNH VÀ SƠ ĐỒ

Bảng 1.1: Diện tích, sản lượng hồng ở Việt Nam đến năm 2015	5
Bảng 1.2: Diện tích hồng của một số tỉnh trong cả nước năm 2015	6
Bảng 1.3: Sản lượng trồng hồng của một số nước trên thế giới	12
Bảng 1.4: Sự phân bố và sử dụng của các loài thuộc chi Diospyros	13
Bảng 1.5: Các giống hồng đang trồng tại Bắc Kạn.....	26
Bảng 1.6: Đặc trưng về tính chất, đặc thù của 2 loại Hồng không hạt Bắc Kạn	27
Bảng 1.7: Tình hình phát triển cây hồng không hạt tỉnh Bắc Kạn từ 2000-2015	28
Bảng 2.1: Sản lượng Hồng không hạt ở một số vùng trồng tập trung tại tỉnh Bắc Kạn ...	32
Bảng 2.2: Cỡ mẫu và phân bố cỡ mẫu nghiên cứu	33
Bảng 3.1: Sản lượng Hồng không hạt ở một số vùng trồng tập trung năm 2016	41
Bảng 3.3: Diện tích hồng huyện Ba Bể phát triển trong những năm gần đây	44
Bảng 3.4: Các giống hồng được trồng tại huyện Ba Bể.....	45
Bảng 3.5: Các biến sử dụng trong mô hình DEA	55
Bảng 3.6: Hiệu quả kỹ thuật sản xuất hồng không hạt của các hộ khảo sát.....	56
Bảng 3.7: Các yếu tố ảnh hưởng đến hiệu quả sử dụng mô hình Tobit.....	58
Bảng 3.8: Phân tích điểm mạnh, điểm yếu với cơ hội và thách thức trong sản xuất hồng không hạt tại các hộ điều tra	62
Sơ đồ 1.1. Phân loại hồng theo Mori 1953	18
Hình 1.1. Mô hình phân tích màng dữ liệu tối thiểu hóa đầu vào DEA_{CRS} và DEA_{VRS}	22
Hình 2.1. Mô tả hiệu quả kỹ thuật dựa trên đường giới hạn năng lực sản xuất.....	34

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của việc nghiên cứu đề tài

Bắc Kạn là tỉnh miền núi, vùng cao phía Bắc, gồm 7 huyện và 1 thành phố, Trung tâm thành phố cách thủ đô Hà Nội khoảng 170km về phía Bắc, Bắc Kạn có địa hình phức tạp độ chia cắt mạnh. Nhiệt độ trung bình hàng năm 22°C , mùa hè có nhiệt độ cao từ tháng 5 tới tháng 8 (có khi lên đến 40°C), mùa đông khô kéo dài từ tháng 11 tới tháng 3 năm sau (có khi nhiệt độ xuống thấp tới -1°C), do mùa đông lạnh và kéo dài đây cũng là thuận tiện cho cây hồng rụng lá và phân hóa mầm hoa cho năm sau phát triển. Số giờ nắng trung bình là 1.554,7 giờ/năm, trong đó tháng có giờ nắng cao nhất là tháng 7 và tháng 9 (trung bình 5 giờ/ngày). Lượng mưa trung bình hàng năm tại Bắc Kạn là 1.508mm tại huyện Chợ Đồn là 1.858mm, đặc điểm trung của Bắc Kạn là lượng mưa hàng năm phân bố không đều. Độ ẩm trung bình hàng năm tại Bắc Kạn là 84% đạt cao nhất là 86% vào các tháng 7, tháng 8 thấp nhất 82% vào các tháng 12, 1, 2, 5 lượng bốc hơi trung bình hàng năm 725,8 mm. Theo số liệu của Sở Tài nguyên Bắc Kạn, trên địa bàn có 14 loại đất thuộc 4 nhóm là nhóm đất phù sa, nhóm đất đỏ vàng, nhóm đất mùn đỏ vàng trên núi và nhóm đất dốc tụ rất phù hợp cho phát triển một số nông sản đặc trưng, trong đó có hồng không hạt.

Hồng không hạt là sản phẩm đặc sản của tỉnh Bắc Kạn, được trồng từ lâu đời. Hiện tại, cây hồng được trồng tại hầu khắp các huyện của tỉnh Bắc Kạn, nhưng tập trung chủ yếu tại các huyện Ba Bể, Chợ Đồn và Ngân Sơn. Hồng Bắc Kạn là giống hồng đặc sản của địa phương, có chất lượng tốt, vỏ mỏng, giòn, ngọt, có vị chát ít đặc biệt là công tác bảo quản sử lý sau thu hoạch phù hợp với người dân địa phương. Hồng Bắc Kạn thời vụ cho thu hoạch kéo dài đúng vào dịp tết Trung thu cho đến tháng 10, làm tăng đáng kể giá trị kinh tế góp phần vào việc phát triển kinh tế, xóa đói giảm nghèo cho người dân Bắc Kạn. Ngày 8 tháng 9 năm 2010, Cục Sở hữu trí tuệ (Bộ Khoa học và Công nghệ) đã ban hành Quyết định số 1721/QĐ-SHTT cấp “Giấy chứng nhận đăng ký chỉ dẫn địa lý cho sản phẩm hồng không hạt Bắc Kạn”. Hiện tại, cây hồng Bắc Kạn đang được xếp trong nhóm 100 sản phẩm được bảo hộ chỉ dẫn địa lý. UBND tỉnh Bắc Kạn đã phê duyệt dự án phát triển cây

hồng không hạt giai đoạn 1996 - 2015 tại 3 huyện Chợ Đồn, Ba Bể, Ngân Sơn với diện tích khoảng 1000 - 1200 ha nhằm tạo ra vùng sản xuất hồng thành hàng hóa đặc sản của tỉnh. Bắc Kạn là một tỉnh miền núi có điều kiện thổ nhưỡng, khí hậu thích hợp với một số loài cây ăn quả ôn đới, cận nhiệt đới, hồng không hạt là giống cây ăn quả dễ trồng, không kén đất, có chất lượng đặc thù riêng biệt và đã trở thành loại cây đặc sản của tỉnh Bắc Kạn. Cây hồng không hạt gắn với vùng đất Bắc Kạn đã có lịch sử phát triển trên 100 năm. Tại Bản Lác thuộc xã Quảng Bạch, xã Xuân Lạc, xã Tân Lập huyện Chợ Đồn hay tại các xã Quảng Khê, Đồng Phúc thuộc huyện Ba Bể và thị trấn Nà Phặc thuộc huyện Ngân Sơn vẫn còn những cây hồng gần 100 năm tuổi cho năng suất và chất lượng quả tốt.

Đặc sản Hồng không hạt của Bắc Kạn đã có thương hiệu và khá nổi tiếng ở thị trường trong và ngoài tỉnh. Tuy nhiên, theo đánh giá chung thì việc phát triển Hồng không hạt chưa tương xứng với tiềm năng của tỉnh, chưa thực sự trở thành hàng hoá, cách làm của nông dân chưa đạt hiệu quả cao. Trong những năm qua, một số đề tài, dự án do UBND tỉnh Bắc Kạn làm chủ đầu tư và Sở Khoa học và Công nghệ Bắc Kạn quản lý được Viện Nghiên cứu Rau quả triển khai tại Bắc Kạn nhằm hỗ trợ phát triển sản xuất hồng không hạt tại địa phương nhưng chưa có nghiên cứu nào nhằm tính toán, phân tích các yếu tố hưởng đến hiệu quả sản xuất hồng không hạt ở Bắc Kạn. Đề đề xuất được những giải pháp có tính khoa học và thực tiễn về phát triển cây hồng không hạt nâng cao năng suất, chất lượng quả mang lại thu nhập ổn định cho người dân trên địa bàn huyện Ba Bể, tỉnh Bắc Kạn trong những năm tới, việc nghiên cứu đề tài ***“phân tích hiệu quả trồng hồng không hạt của nông hộ trên địa bàn huyện Ba Bể, tỉnh Bắc Kạn”*** là rất cần thiết.

2. Mục tiêu nghiên cứu đề tài

- Điều tra, đánh giá thực trạng phát triển cây hồng không hạt trên địa bàn huyện Ba Bể, tỉnh Bắc Kạn;
- Xác định hiệu quả kỹ thuật trồng hồng không hạt tại địa phương;
- Phân tích các yếu tố ảnh hưởng đến hiệu quả kỹ thuật trồng hồng không hạt.
- Đề xuất các giải pháp cải thiện hiệu quả kỹ thuật, góp phần tăng thu nhập cho các nông hộ trồng hồng không hạt trên địa bàn huyện.